

12 augustus 2020

Ministerie van Justitie en Veiligheid

Consultatie Wetsvoorstel evenredigheidstoets RWN
Keten ID 10624 en/of WGK010624

Geachte Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid, en team,

Met betrekking tot Uw concept Wetsvoorstel evenredigheidstoets RWN en het consultatieproces wilde wij graag reageren en U onze reactie geven. Nederlanders in den Vreemde wordt wekelijks vele malen benaderd door voormalige Nederlanders die onverwacht en automatisch hun nationaliteit zijn kwijtgeraakt. Wij helpen dan ook om mensen te informeren over de nationaliteitswetgeving en de gevaren van onder meer de zogenaamde 10-Jaren Klok (Art 15 lid 1c), een overheidstaak. De leidraad in de vele frustraties bij betrokkenen, en daarbij ook overheidspersoneel, is het automatisme van verlies. Het automatisme is dan ook waarom verlies als onevenredig wordt gezien.

Uit de zaak Tjebbes is dan ook weer duidelijk dat de wetgeving op dit punt niet als evenredig kan worden beschouwd. Natuurlijk is de nationaliteitswetgeving een nationale aangelegenheid maar toch is men hier tot de conclusie gekomen dat de nationaliteitswetgeving niet verenigbaar is met het EU-evenredigheidsbeginsel waar Nederland zich bij heeft aangesloten.

Met het huidig concept wetsvoorstel vinden wij dat U weinig aandacht geeft aan een evenredige (nationale) wetgeving. Het concept volgt een minimale interpretatie van de uitspraak waarbij er een verschil wordt gemaakt tussen evenredig willen zijn voor (voormalig-)Nederlanders met bindingen binnen de EU, en elke andere (voormalig-)Nederlander die dit niet heeft, of na jaren niet kan bewijzen. Met dit concept wordt er dus gesteld dat het acceptabel is dat er in EU-verband evenredig gehandeld kan worden, en nationaal niet. De EU-regelgeving is rechtvaardig maar de Nederlandse niet. Dit concept is onzertijds geen rechtvaardige manier van wetgeving. Het alternatief is om juist wel een rechtvaardig en evenredig concept wetsvoorstel te maken. Hieronder een paar ideeën, oplossingen, en voorstellen waar we graag Uw aandacht voor vragen en waar mogelijk een reactie op krijgen.

Wij verwelkomen, en U heeft onze permissie, om onze reactie als onderdeel van de consultatie openbaar te maken.

Mogelijke oplossingen:

Eerste Keuze

Dit is de keuze die Nederlanders in den Vreemde volledig ondersteunt. We zouden graag zien dat de politiek afziet van het enkele nationaliteitsprincipe. Dit is natuurlijk een groter vraagstuk voor justitie dan de bestaande wetgeving een klein beetje rechtvaardiger te

maken vanuit de Tjebbes uitspraak. Maar wij stellen dat Art 15 en 16 zo goed als verwijderd kunnen worden en ons daardoor aansluiten bij de meeste landen die over de jaren hun nationaliteitswetgeving hebben gemoderniseerd. Zoals Noorwegen per 2019, Denemarken per 2015, Duitsland per 2007/2014, Latvia per 2013, Vanuatu per 2012, Luxemburg per 2009, Zuid-Afrika per 2004, Finland per 2003, Zweden per 2001, Zwitserland per 1992, Engeland per 1948 en ook België, Italië, Portugal, Nieuw-Zeeland, Australië, Amerika, Canada, Malta, etc.

Met betrekking tot de Tjebbes uitspraak en dit wetsvoorstel is dat voor het team dat het concept maakte misschien niet te verenigen met hun opdracht. Maar voor de meelezende staatssecretaris en politici een discussie waard. We komen zo goed als dagelijks schrijvende verhalen tegen van voormalig Nederlanders die zo in de praktijk ongewild en automatisch van familie en moederland zijn gescheiden. Ook dat is niet evenredig te noemen.

Tweede Keuze

Dit is een alternatieve keuze die we kunnen ondersteunen.

RWN Artikel 15 lid 1c, de zogenaamde 10-Jaren Klok geheel verwijderen. De meest gewenste oplossing. Daarbij ook minder werk en kosten voor de overheid. U voorkomt hiermee nieuwe zaken maar zult nog moeten kijken naar oude zaken en rectificatie. Een rectificatie die als evenredig kan worden beschouwd is een Optie mogelijkheid zoals in Uw voorstel maar waarbij geen evenredigheidstoets is benodigd. Net zoals in het principe van het traditionele Optierecht, is het een beslissing van de betrokkene en niet van een beslissing van een autoriteit. De betrokkene Opteert de Nederlandse nationaliteit terug te nemen, dus ook hier minder kosten voor de overheid *.

Ook is het evenredig dat alle voormalige Nederlanders die buiten Nederland woonachtig zijn de mogelijkheid krijgen om gebruik te maken van Optie, Art 6 lid 2f. Daarom verzoeken wij U om één jaar toelating voor onbepaalde tijd en hoofdverblijf in Nederland te verwijderen als voorwaarde. Immers zijn er voormalig Nederlanders die een nationaliteit hebben die door het IND m.b.t. reizen erg beperkt wordt. Daarmee geeft U ook meteen aan dezelfde doelgroep de mogelijkheid om de Nederlandse nationaliteit terug te krijgen. Dit is dan niet met terugwerkende kracht. U discrimineert dan niet tussen Nederlanders met EU-bindingen en Nederlanders met enkel Nederland bindingen.

Derde Keuze

RWN Artikel 15 lid 1c, aanpassen zodat men bij een eerstvolgend (verlate) paspoort, identiteitskaart of nationaliteitsverklaring aanvraag wordt gevraagd om te bevestigen of men Nederlander wil blijven. Daarbij dan de waarschuwing dat daarna de 10 Jaren termijn buiten NL en de EU en automatisch verlies van toepassing wordt, tenzij men daarna tijdig een nieuw Nederlands paspoort krijgt (Art 15 lid 4). Immers wordt men dan duidelijk en persoonlijk geattendeerd op de mogelijkheid van verlies en maken betrokkenen duidelijk hun eigen keuzes en is er in eerste instantie geen sprake van ongewilde, onbekende automatisme.

Daarbij zou er nog een lid aan toegevoegd kunnen worden waar bij overmacht (ziekte, bereik ambassades, kosten, etc.) of het door de overheid niet tijdig behandelen van aanvragen de 10-Jaren termijn kan opschorten tot een eerstvolgende redelijke mogelijkheid.

Vierde Keuze

RWN Artikel 15 lid 1c, in lijn met de uitspraak aanpassen zodat men bij een eerstvolgend paspoort, identiteitskaart of nationaliteitsverklaring aanvraag het evenredigheidsbeginsel toetst*. Echter dit niet enkel toetsen voor diegene met EU-banden maar daarbij ook voor elke (voormalig-)Nederlander met banden met Nederland. U discrimineert dan niet tussen Nederlanders met EU-bindingen en Nederlanders met enkel Nederland-bindingen. Dit kan dan eventueel in samenhang met de Optieregelingen in hoofdstuk 3. Dit is voor de overheid de duurste oplossing aangezien men dit per geval moet beoordelen en de nationaliteit met terugwerkende kracht gaat corrigeren.

* Een evenredigheidstoets zou eerder thuishoren bij het naturalisatieproces, verlening RWN hoofdstuk 4. Of U het onder Optie of onder Verlening onderbrengt is misschien moeilijk doen, maar het zou jammer zijn als Optie niet meer enkel als een recht en eigen actie tot Optie kan worden beschouwd. Bij een toets loopt U ook kans op meer gerechtelijke procedures wanneer betrokkenen het niet eens zijn met de beslissingen.

In het concept stelt U voor om de 10-Jaren Klok naar 13-Jaren te wijzigen. Dit is zeker een goed punt immers waren paspoorten vroeger inderdaad enkel 5 jaar geldig. Echter de 10 Jaren Klok bestond al in andere vormen voor de wetwijzigingen in 2003 en 1985 en betrof verschillende doelgroepen en had verschillende procedures erachter. Dit is dan ook waarom de wetgeving voor vele verwarrend is. U schrijft dat destijds men stelde dat een verdere vijf jaar na verloop van geldigheid van het Nederlands paspoort voldoende was om onduidelijkheid over de nationaliteit op te lossen. Hierbij maakten de politici destijds dezelfde verwarring als menigeen burger. De nationaliteit is een status, en een paspoort is een reisdocument (met vermelding van je status bij afgifte). Desondanks, als de oude vermelde vijf jaar periode als leidraad moet worden genomen dan is het redelijk dat U de Klok van 10 naar 15-Jaren aanpast, en waarom niet zelfs langer? Vele (voormalig-) Nederlanders besluiten op oudere leeftijd om terug te willen keren naar hun moederland en/of familie. Zij worden dan vaak verrast dat ze niet meer Nederlander en welkom zijn. Ondanks dat het IND wat (beperkte) mogelijkheden hebben voor voormalig-Nederlanders ervaart men de afwijzing en moeilijker situatie meer emotioneel en praktisch wordt het een stuk moeilijker om dan terug te keren.

Uw concept wetsvoorstel

Uw concept wetsvoorstel in de huidige vorm vinden wij helaas niet acceptabel. Als U het automatisme van verlies zonder bewuste keuzes of inspraak van de betrokkene in de wetgeving laat staan dan is dat niet evenredig te noemen. In de Tjebbes zaak is het duidelijk dat de betrokkenen in de zaak 'na verlies' de mogelijkheid moeten hebben om hun nationaliteit met terugwerkende kracht terug te krijgen. Echter betekent dit niet dat een soort zelfde proces invoeren in de wetgeving de wet voor alle anderen evenredig maakt. Immers is het resultaat dan dat anderen dan eerst maar onevenredig de nationaliteit kunnen verliezen en dan via een evenredigheidstoets misschien kunnen terugkrijgen. De evenredigheid zou van het begin af aan al in de wetgeving moeten zijn verwerkt. Men zou niet nog meer mensen eerst wettelijk hun nationaliteit moeten ontkennen/afnemen om daarna het misschien alsnog te erkennen en terug te geven. Daar zit duidelijk geen rechtvaardigheid in en is zelfs bizar te noemen. Ik mag dan ook aannemen dat de gerenommeerde politici het concept voorstel in huidige vorm niet zullen ondersteunen.

Financiële kosten

U stelt dat voor het beoordelen van een enkelvoudige optieverklaring in 2020 een bedrag van € 191,- is verschuldigd. Als blijkt dat het verlies onevenredig was dan verwachten we natuurlijk dat de kosten niet in rekening worden gebracht, of worden teruggestort. Immers was de wetgeving onevenredig naar betrokkenen en maakt U een correctie met terugwerkende kracht. Zie het als zijnde de schuldvraag in een rechtszaak, U was fout, U betaalt.

Daarbij merken we op dat U stelt dat voor de geschatte 2000 zaken per jaar er ongeveer € 1.000.000,- aan directe en indirecte kosten zijn en dat de leges voor U “kostendekkend” zijn. Echter is 2000 x 191 een bedrag van € 382,000. Misschien dat U dit in de toelichting wilt verduidelijken. Echter, stellen we nogmaals dat de kosten voor de overheid moet zijn en niet voor betrokkenen. Daarbij kunt U via onze voorgestelde keuzes toekomstige kosten voor de staat beperken.

Ik hoop dat onze reactie Uw verder op weg helpt met het concept en de vormgeving van een redelijk en evenredig wetsvoorstel. Nederlanders in den Vreemde heeft twee specialisten op het gebied van de nationaliteitswetgeving en toegang tot een aantal juristen en advocaten die helpen en adviseren. Advocaten en politici komen geregeld aankloppen bij Nederlanders in den Vreemde om de uitwerking van de wetgeving in de praktijk te bespreken. We ontvangen graag een reactie op onze ideeën, voorstellen en constructieve kritiek, en zijn ten alle tijde bereid om dit verder te bespreken.

Met vriendelijke groet,

Kris von Habsburg, Nederlanders in den Vreemde

Arend van Rosmalen LL.M., Mynta Law

Mr. A.G. Kleijweg, Advocatenkantoor Kleijweg

Mevrouw mr Wytzia Raspe, Juridisch Adviseur

Stichting GOED

